

Aihe: HE 42/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta

Aika: Perjantai 16.5.2025 klo 9.30

Lausuja: Suomen uusiutuvat ry

Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta (jatkossa ”hallituksen esitys”).

Hallituksen esityksen pääasiallinen tarkoitus uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden mahdollistamisesta on kannatettava, sillä vihreä siirtymä on Suomen suuri mahdollisuus ja uusiutuvan energian lisääminen on sen toteuttamisen perusta. Ilman uusiutuvan energian lisäämistä ei vihreän siirtymän teollisia investointejakaan tule. Kiitämme myös sitä, että uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmän soveltamisalasta poistettaisiin laitokset, jotka tuottavat muutakin kuin uusiutuvaa energiaa.

Energiavarastoista

Kiitämme, että lakiesitykseen on otettu mukaan tuotantolaitoksen kanssa samalla paikalla sijaitsevat energiavarastot. Samalla esitämme valiokunnalle harkittavaksi hallituksen esityksen muuttamista siten, ettei energiavaraston tarvitse sijaita samassa kiinteistöryhmässä tuotantolaitoksen kanssa, vaan riittää että se on liitetty saman liitynnän kautta sähköverkkoon. Mahdollisuus liittää sähköverkkoon sähköntuotantoa ja energiavarastoja joustavasti yhteisellä liittymisjohdolla vähentää voimajohtojen tarvetta ja niiden luontovaikutuksia.

Määräaikoihin sisällytetyistä lupamenettelyistä

Määräaikoihin sisältyvistä lupamenettelyistä ja muista hallintomenettelyistä on kansallisessa valmistelussa jätetty pois direktiivisissä niihin sisällytetty ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Suomen uusiutuvat esittää sen lisäämistä laissa mainittuihin lupa- ja muihin hallintomenettelyihin direktiivin mukaisesti. On äärimmäisen tärkeää, että myös YVA-menettelyn viranomaisprosessit huomioidaan määräajoissa.

Suomen uusiutuvat kiittää lunastuslain mukaisen lunastusluparatkaisun lisäämisestä määräaikojen piiriin. Tämä toteuttaa direktiivissä esitettyä tuotantolaitoksen sähköverkkoon liittämisen sisällyttämistä lupamenettelyyn ja on selkeä parannus lausunnoilla olleeseen luonnokseen verrattuna.

Lupamenettelyjen kestosta

Esityksessä maalle rakennettavan energiantuotantolaitoksen luvituksen määräaika säilyy nykyisessä kahdessa vuodessa. Nopean kehittämisen alueella luvituksen määräajaksi esitetään yhtä vuotta. Suomen uusiutuvat kiittää määräajan lyhentämistä nopean kehittämisen alueilla todeten samalla, että tuuli- ja aurinkovoimahankkeita koskevat lakiesityksessä mainitut luvat, eli rakentamislupa ja lunastuslupa, saadaan maa-alueilla käsiteltyä vuodessa jo nykyisellään.

Esityksessä merelle rakennettavan energiantuotantolaitoksen luvituksen määräajaksi esitetään kolmea vuotta, joka pidentää määräaikaa nykyisin voimassa olevasta kahdesta vuodesta merkittävästi. Suomen

uusiutuvat ei kannata tätä pidennystä, sillä kolmessa vuodessa lupakäsittelyt, eli vesilupa, rakentamislupa ja lunastuslupa, valmistuvat nykyiselläänkin ja näin ollen määräaika ei lyhennä käsittelyjen kestoja. Nopean kehittämisen alueella merellä tuotettavan energian luvituksen määräajaksi esitetään kahta vuotta, joka siis on sama kuin nykyisissä kaikilla alueilla. Tämä on vastoin direktiivin johdanto-osassa mainittua tarvetta lyhentää lupamenettelyjä. Direktiivissä annettu Suomen nykysääntöä pidempi määräaika tai muiden maiden hitaat lupamenettelyt eivät ole hyvä syy muuttaa Suomen hyvää nykykäytäntöä. Esitämme, että merelle rakennettavan energiantuotantolaitoksen määräaikana säilytetään nykyisin mukainen kaksi vuotta ja nopean kehittämisen alueille säädetään tätä lyhyempi määräaika, esimerkiksi puolitoista vuotta. Asiassa tulee ottaa huomioon myös se, että talousvyöhykkeelle myönnettävissä hyödyntämisluissa tulee olemaan sopimussakko, joka voi astua voimaan esimerkiksi rakentamisen aloituksen viivästyessä. Onkin välttävä tilannetta, jossa rakentamisen aloittaminen viivästyy lupamenettelyjen pitkän keston vuoksi.

Haluamme kiinnittää lainsäätäjän huomion samalla siihen, että vesilupaa ja rakentamislupaa ei käytännössä voi tällä hetkellä hakea merituulivoimahankkeen kehitysvaiheen ja tiedossa olevien yksityiskohtien takia samaan aikaan. Haasteena on, että vesitalouslain mukainen lupa voi vanheta, ennen kuin rakentamislupaa voidaan hakea tai se astuu voimaan. Vesilain 8 luvun 8 §:n 2 momentin perusteella toistaiseksi voimassa olevassa luvassa on määrättävä aikarajat, joiden kuluessa vesitaloushanke on toteutettava ja toteuttamiseen ryhdyttävä. Määräaika hankkeen toteuttamiselle saa olla enintään kymmenen vuotta ja toteuttamiseen ryhtymiselle enintään neljä vuotta.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueista

Lakiehdotuksessa nopean kehittämisen alueiksi nimettävien alueiden ulkopuolelle ollaan jättämässä merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista koostuvat alueet. Esitys perustuu hallitusohjelman aurinkovoimaa koskevaan kirjaukseen ja sama kirjaus on toiminut myös alueidenkäyttölain aurinkovoimaosayleiskaavan valmistelun pohjana. Alueidenkäyttölain julkisessa luonnoksessa pelloja ei kuitenkaan ole enää rajattu aurinkovoimaosayleiskaavan ulkopuolelle ja lainsäädännön johdonmukaisuuden nimissä tulisikin mahdollistaa nopean kehittämisen alueet myös pelloille.

Suomen pinta-alasta metsää on yli 75 % ja maamme tuulivoimapotentiaali sijoittuu valtaosin talousmetsiin. Tämän valtavan maa-alueen rajaaminen nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle vesittää suurelta osin direktiivin ja lain tarkoituksen tuulivoiman osalta. Lakikirjauksen perusteena käytetty hallitusohjelmakaan ei puhu tuulivoimarakentamisen ohjaamisesta talousmetsien ulkopuolelle vaan kyseinen kohta käsittelee ainoastaan aurinkovoimaa. Suomen uusiutuvat esittää valiokunnalle, että metsämaata tai ruoantuotannossa olevia pelloja ei rajata nopean kehittämisen alueiden ulkopuolelle. Tämän voi toteuttaa poistamalla hallituksen esityksestä § 14 a kohta 1, joka olisi direktiivin lisäksi tulevaa kiristävää kansallista sääntelyä.

Lopuksi Suomen uusiutuvat haluaa kiittää lakiin kunnille lisätystä mahdollisuudesta esittää nopean kehittämisen alueita Lupa- ja valvontavirastolle. Kunnilla on maankäytön suunnittelun monopoli alueellaan ja paras paikallistuntemus, joten kuntien erillinen huomioiminen erittäin hyödyllistä.

Kunnioittaen,

Kimmo Kyrölä
Edunvalvontapäällikkö
Suomen uusiutuvat ry